

Öppet brev till kulturministern

**Olof Karlsson
SERO**

När medlemmar av Islamiska Staten slår sönder omistliga kulturarv förfasar vi oss. När samma sak händer i Sverige bryr vi oss inte.

Det jag tänker på är den rivning av gamla vattenkraftverk och dammar som funnits och fungerat i hundratals år. De faller offer för en kanske tillfällig uppvärdering av en miljöfaktor – fiskars möjlighet att vandra fritt. Om några år kanske andra miljöfaktorer tilldelas mycket högre värden än fiskvandring. Som till exempel bevarande av våtmarker som försvinner om dammar rivs, att växtnäringssämnen hindras att fritt flöda ut i havet, att stabila månghundraåriga ekosystem rivs upp etcetera.

Värdet av bättre fiskvandring kan då nedvärderas och andra faktorer ges större vikt. Men om vi inte ser upp kan rivning av gamla kulturarv redan genomförts på ett oåterkalleligt sätt som inte går att ångra.

Vid miljöprövning av tillstånd att driva verksamheten vidare

Foto: Carl Wycoff / Flickr CC-BY

I dag kräver man att alla gamla vattenkraftverk ska miljöprövas. Detta kostar 200 000-300 000 kronor och utfallet är osäkert. Alltihop har lagt en död hand över branschen.

ska hänsyn tas till kulturarvsvärdet. Detta ska vägas in, men har i de ärenden som hittills avgjorts inte tilldelats värde eller hänsyn. Kravet på ny miljöprövning av gamla vattenkraftverk till en kostnad av 200 000-300 000 kronor med osäkert utfall har

lagt en död hand över branschen. Ibland har föreläggande om att söka miljötillstånd kombinerats med förbud mot fortsatt drift. Därför stängs produktionen i många små kraftverk nu av och behov av eventuella reparationer beställs inte, vil-

ket drabbar de företag som är verksamma i det området.

Om vi sedan granskar beslutsordningen före ett beslut om rivning, tas alla beslut av tjänstemän från länsstyrelser och uppåt utan politiskt inflytande för rimlighetsbedömning och utan

krav på att värdera projektets värde som kulturarv. För att få in värdet som kulturarv föreslår jag att för vattenkraftverk upp till 250 kilowatt överläts miljöprövningen till kommunerna och deras nämnder. Genom att avlasta den ordinarie rättsprocessen vid prövning av småkraftverk och mindre dammar frigörs tid för snabbare bedömning av övriga ärenden.

För att förhindra fortsatt utplåning av omistliga kulturarv på grund av kanske tillfällig kraftig övervärdering av faktorn bättre fiskvandring, föreslår jag att regeringen inför ett tioårigt moratorium med förbud att riva små kraftverk och dammar.

Detta bör ske snarast innan ännu större misstag fortsätter. Dessutom behöver EU:s vattendirektiv omtolkas, från extrem övertolkning till en betydligt mildare tolkning likt den Storbritannien gjort. Där tilläts kulturarv leva vidare och viss utbyggnad av vattenkraftverk får ske. Enligt samma direktiv men med olika nationell tolkning.